

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Szczecinie

LSZ.410.019.02.2017
P.17.044

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Szczecinie
ul. Jacka Odrowąża 1, 71-420 Szczecin
T +48 91 831 39 00, F +48 91 831 39 66
lsz@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/17/044 – Wykonywanie zadań przez ośrodki adopcyjne.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Szczecinie.
Kontroler	Leszek Smykowski, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LSZ/154/2017 z 3 października 2017 r. (dowód: akta kontroli str. 1)
Jednostka kontrolowana	Publiczny Ośrodek Adopcyjny, 70-506 Szczecin, ul. Starzyńskiego 3-4.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Edyta Mikołajczyk – od 1 października 2015 r. p.o. Dyrektora POA, od 1 listopada 2015 r. Dyrektor Ośrodka ¹ . Do 30 września 2015 r. Dyrektorem Ośrodka była Monika Kołodziejka. (dowód: akta kontroli str. 2-15)

Ocena ogólna

II. Ocena kontrolowanej działalności²

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie mimo stwierdzonych nieprawidłowości działania Publicznego Ośrodka Adopcyjnego w Szczecinie³, w tym prawidłowość i skuteczność realizacji przez Ośrodek zadań związanych z postępowaniami adopcyjnymi prowadzonymi w latach 2015 – 2017 (I półrocze).

Ośrodek prawidłowo zorganizował działalność i ustalił w regulacjach wewnętrznych zadania wymienione w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej⁴ oraz zapewnił odpowiednie zatrudnienie i finansowanie realizowanych zadań.

POA w pełni wywiązywał się z obowiązków sprawozdawczych, dotyczących działalności i finansowania Ośrodka, określonych w ustawie o wspieraniu rodziny. Stwierdzone nieprawidłowości miały charakter formalny i polegały na błędnym wprowadzeniu danych w sprawozdaniu za I półrocze 2015 r.

Ośrodek skutecznie realizował w latach 2015 – 2017 (I półrocze) zadania określone w ustawie o wspieraniu rodziny. Zakwalifikowanych do adopcji było 142 dzieci, a przysposobionych zostało 87. Liczba kandydatów na rodziców adopcyjnych, którzy zgłosili się do Ośrodka wynosiła 245, zaś 78 rodzin przysposobiło dzieci. Szkoleniami objętych zostało 184 kandydatów na rodziców adopcyjnych.

Analiza 15 ze 78 zakończonych postępowań adopcyjnych (19,2 %) wykazała nieprawidłowości, które miały charakter formalny i polegały m.in. na:

- niesporządzeniu 13 oraz niepoprawnym sporządzeniu 2 kart dziecka,
- nieprzeprowadzeniu 3 diagnoz psychologicznych i pedagogicznych dla dzieci kwalifikowanych do przysposobienia oraz sporządzeniu jednej diagnozy po formalnym zakwalifikowaniu dziecka do adopcji,
- niekwalifikowaniu 7 dzieci do adopcji w terminie 30 dni od założenia karty dziecka,
- udostępnienie informacji o jednym dziecku kandydatom na rodziców adopcyjnych oraz umożliwienie im kontaktu z dzieckiem przed formalnym zakwalifikowaniem kandydatów na rodziców adopcyjnych,
- niewydaniem świadectw kwalifikacyjnych ukończenia szkolenia 8 kandydatom na rodziców adopcyjnych.

NIK zwraca uwagę na zasadność stosowania jednolitej praktyki, którą przyjęły w działalności ośrodki adopcyjne w województwie zachodniopomorskim, polegającej na

¹ Dyrektor POA, dalej „Dyrektor”.

² Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

³ Publiczny Ośrodek Adopcyjny w Szczecinie, dalej „Ośrodek” lub „POA”

⁴ Dz.U. z 2017 r. poz. 697, ze zm. Zwana dalej: „ustawą o wspieraniu rodziny”.

tym, że adopcję przeprowadza ośrodek, który zakwalifikował dziecko do adopcji. Odstępstwo stwierdzono w jednym badanym przypadku.

NIK wskazuje też na zasadność zgromadzenia i sprawdzenia - przed przeprowadzeniem adopcji przez rodziców zakwalifikowanych przez inny ośrodek - aktualnych danych o sytuacji osobistej, zdrowotnej, rodzinnej, dochodowej i majątkowej kandydatów do przysposobienia dziecka.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Kwalifikowanie dzieci do adopcji, realizacja krajowych procedur adopcyjnych oraz skuteczność tych działań

1.1. Obsada kadrowa, uregulowania wewnętrzne, współpraca z jednostkami systemu adopcyjnego oraz gromadzenie i wymiana danych.

Opis stanu faktycznego

1.1.1. Szczegółowe zadania oraz organizacja Ośrodka zostały określone w statucie, uchwalonym przez Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego⁵ oraz w regulaminie organizacyjnym⁶. Zadania określone w art. 156 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny z zakresu wojewódzkiej bazy danych⁷ przydzielono Ośrodkowi zarządzaniem Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego⁸ i zarządzeniami Dyrektora⁹.

Ośrodek funkcjonował, jako jednostka Samorządu Województwa Zachodniopomorskiego. Szczegółowy zakres zadań ustalony został w zakresach czynności, obowiązków, uprawnień i odpowiedzialności. Pracownikom przypisano indywidualną odpowiedzialność m.in. za: prawidłowe, rzetelne oraz terminowe wykonywanie zadań i obowiązków; sprawny przebieg pracy na powierzonym stanowisku; dostęp do informacji prawnie chronionych w związku z wykonywaniem czynności służbowych; powierzony sprzęt elektroniczny i wszelkie urządzenia biurowe; za dostęp do identyfikatorów i haseł zabezpieczających system komunikacji w Ośrodku; przetwarzanie danych osobowych zgodnie z udzielonym upoważnieniem; bezpieczeństwo powierzonych im do przetwarzania, archiwizowania lub przechowywania danych. Ponadto pracownicy merytoryczni byli odpowiedzialni m.in. za przeprowadzanie badań psychologiczno-pedagogicznych dzieci z uregulowaną sytuacją prawną; sporządzanie diagnoz psychologicznych i pedagogicznych dzieci zakwalifikowanych do adopcji, sporządzanie wywiadu adopcyjnego o kandydatach na rodzinę adopcyjną; prowadzenie działalności diagnostyczno-konsultacyjnej kandydatów na rodziców adopcyjnych przeprowadzanie dla nich szkoleń oraz rzetelne kwalifikowanie ich na rodziców adopcyjnych, a także prowadzenie WBD.

(dowód: akta kontroli str. 23-36, 37-59, 60-89, 139)

1.1.2. W Ośrodku (na 30 czerwca 2017 r.) zatrudnionych było łącznie 12 pracowników, w tym dziewięciu pracowników merytorycznych zajmujących się realizacją procedur przysposobienia lub przygotowaniem osób zgłaszających gotowość do przysposobienia dziecka¹⁰ oraz prowadzeniem WBD. Dyrektor i pracownicy spełniali wymogi określone w art. 158 i art. 159 ustawy o wspieraniu rodziny, tj. posiadali odpowiednie wykształcenie i doświadczenie, a także¹¹: nie byli pozbawieni władzy rodzicielskiej, nie istniał wobec nich obowiązek alimentacyjny oraz nie byli skazani prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe.

(dowód: akta kontroli str. 23-36, 90-93, 125-138)

⁵ Uchwała Nr XIII/144/11 z dnia 20 grudnia 2011 r. w sprawie utworzenia jednostki budżetowej pod nazwą „Publiczny Ośrodek Adopcyjny w Szczecinie”, zmieniona uchwałami: Nr XIII/167/12 z dnia 21 lutego 2012 r., Nr XVIII/238/12 z dnia 25 września 2012 r. oraz Nr III/40/15 z dnia 27 stycznia 2015 r. Wszystkie ze zmian dotyczyły dostosowania statutu do aktualnych przepisów.

⁶ Zarządzenie Dyrektora POA Nr 4/2012 z dnia 5 marca 2012 r. w sprawie regulaminu organizacyjnego Publicznego Ośrodka Adopcyjnego w Szczecinie. Regulamin został dostosowany do aktualnych przepisów dnia 15 października 2015 r. oraz uzgodniony i zatwierdzony przez Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego w dniu 22 października 2015 r.

⁷ Dalej: WBD.

⁸ Zarządzenie Nr 108/11 z dnia 29 grudnia 2011 r. w sprawie wyznaczenia ośrodka adopcyjnego właściwego do prowadzenia banku danych (wojewódzkiego banku danych) o dzieciach z terenu Województwa Zachodniopomorskiego czekających na przysposobienie.

⁹ Zarządzenie Dyrektora POA Nr 5/2012 z dnia 5 marca 2012 r. w sprawie powołania komisji kwalifikacyjnej Publicznego Ośrodka Adopcyjnego w Szczecinie.

¹⁰ Trzech psychologów i pięciu pedagogów.

¹¹ Dokumentowane oświadczeniami pracowników.

W okresie objętym kontrolą Ośrodek zorganizował dwa szkolenia:

- dla kadry merytorycznej POA i przedstawicieli MOPR w Szczecinie nt. „*Procedura postępowania w przypadku stwierdzenia u dziecka śladów mogących świadczyć o stosowaniu przemocy*” (1.12.2016 r.),
- dla kadry merytorycznej POA nt. „*Aspekty emocjonalne w procesie leczenia niepłodności metodami wspomaganego rozwoju*” (6.12.2016 r.)

W 2015 r. z możliwości podnoszenia kwalifikacji zawodowych skorzystało 9 pracowników, którzy łącznie uczestniczyli w jednym seminarium, trzech konferencjach, jednym kursie i 14 szkoleniach. W 2016 r. 11 pracowników uczestniczyło łącznie w pięciu konferencjach i 15 szkoleniach. W I połowie 2017 r. siedmiu pracowników uczestniczyło w szkoleniach.

(dowód: akta kontroli str. 23-36, 94-99)

Dyrektor wyjaśniła, że: *Pracownikom Ośrodka umożliwiano podnoszenie kwalifikacji zawodowych poprzez ich udział w kursach, szkoleniach, seminariach i konferencjach. W sytuacji, gdy plan finansowy POA pozwalał na zabezpieczenie środków w § 4700, wszystkie koszty związane z udziałem w szkoleniach były pokrywane przez pracodawcę (koszt szkolenia, delegacji, noclegu). W sytuacji, gdy dotacja z budżetu państwa była niewystarczająca na pokrycie całorocznych kosztów związanych z funkcjonowaniem POA, udział pracowników w szkoleniach był pokrywany z ich środków własnych, natomiast pracodawca udzielał w tym dniu zwolnienia z wykonywania obowiązków służbowych na rzecz udziału w szkoleniu.*

(dowód: akta kontroli str. 23-36)

1.1.3. W Ośrodku gromadzono i przetwarzano, w formie papierowej i elektronicznej, dane dotyczące kandydatów zgłaszających gotowość przysposobienia dziecka oraz o dzieciach z terenu województwa zachodniopomorskiego oczekujących na przysposobienie.

W zbiorze zawierającym informacje o dzieciach zgłoszonych do przysposobienia przetwarzano dane wymienione w art. 161 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny, tj. m.in. imiona i nazwiska dzieci, datę urodzenia, pesel, miejsce zamieszkania, dane dotyczące sytuacji prawnej, aktualnego miejsca pobytu dziecka, dane dotyczące stanu zdrowia rodziców dziecka oraz inne dotyczące ich informacje mające wpływ na zdrowie dziecka, informacje na temat utrzymywania przez rodzinę biologiczną kontaktów z dzieckiem, dane dotyczące sytuacji prawnej oraz aktualnego miejsca pobytu rodzeństwa dziecka. Zakres wymaganych i przetwarzanych w Ośrodku informacji dotyczących kandydatów zgłaszających gotowość przysposobienia dziecka obejmował dane określone w art. 161 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny.

Zbiory zostały zgłoszone do Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych¹². Do zabezpieczenia danych zastosowano środki techniczne i organizacyjne zgodne z określonymi w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych¹³ oraz w zgłoszeniach zbiorów danych do GIODO. W POA powołany został Administrator Bezpieczeństwa Informacji¹⁴ oraz przyjęto Politykę Bezpieczeństwa Informacji¹⁵. Osoby dopuszczone do przetwarzania danych zostały zapoznane z przepisami o ich ochronie (art. 36a ust. 2 lit. c ustawy o ochronie danych) oraz posiadały upoważnienia nadane przez administratora danych do ich przetwarzania (art. 37 ustawy o ochronie danych), zostały zobowiązane do zachowania danych w tajemnicy, a ABI prowadził ewidencję osób upoważnionych do przetwarzania danych (art. 39 ustawy).

¹² Zgłoszenie zbioru danych do GIODO nastąpiło w wersji papierowej pismem z dnia 19.04.2013 r., jego aktualizacja – również w wersji papierowej - pismem z dnia 25.09.2014 r. W GIODO zostały zarejestrowane, a następnie zaktualizowane dwa zbiory danych: „Rodziny przysposabiające” - nr księgi 130167, nr zgłoszenia 006696/13 i „Dzieci zgłoszone do przysposobienia” - nr księgi 13017, nr zgłoszenia 007090/13.

¹³ Dz. U. z 2016, poz. 922. Ustawa zwana dalej: „ustawą o ochronie danych”.

¹⁴ Dalej: ABI.

¹⁵ Zarządzeniem Nr 12/2012 Dyrektora Publicznego Ośrodka Adopcyjnego w Szczecinie z dnia 31.12.2012 roku wprowadzono „*Politykę bezpieczeństwa danych osobowych w Publicznym Ośrodku Adopcyjnym w Szczecinie*”. W dniu 03.01.2013 r. na stanowisko Administratora Bezpieczeństwa Informacji powołano p. Mariusza Karwowskiego – pedagoga POA. Zakres zadań i odpowiedzialności ABI zawarty został w „*Polityce bezpieczeństwa danych osobowych w POA*”. W związku z wprowadzonymi w 2015 r. zmianami do ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych Zarządzeniem Nr 18/2015 Dyrektora Publicznego Ośrodka Adopcyjnego w Szczecinie z dnia 30.12.2015 roku ponownie powołano Administratora Bezpieczeństwa Informacji w osobie p. Mariusza Karwowskiego – pedagoga POA, określając jednocześnie zakres zadań ABI.

(dowód: akta kontroli str. 23-36, 100-124)

1.1.4. Ośrodek, zgodnie z art. 155 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny, współpracował ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z organizatorami rodzinnej pieczy zastępczej, placówkami opiekuńczo – wychowawczymi, regionalną placówką opiekuńczo – terapeutyczną, podmiotami leczniczymi, placówkami oświatowymi, jednostkami pomocy społecznej, sądami oraz policją.

Współpraca polegała przede wszystkim na wzajemnym przekazywaniu informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną oraz o dzieciach umieszczonych w rodzinach preadopcyjnych i adopcyjnych. Pracownicy Ośrodka uczestniczyli ponadto w zespołach i posiedzeniach ds. oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej, w działaniach promujących rodzicielstwo zastępcze i ideę adopcji, w organizowanych szkoleniach i spotkaniach roboczych mających na celu wspólne wypracowywanie zasad dobrej współpracy.

(dowód: akta kontroli str. 23-36)

Dyrektor wyjaśniła, że: „Pracownicy Ośrodka nie wskazywali na ograniczenia czy bariery we wzajemnej współpracy.”

(dowód: akta kontroli str. 23-36)

1.1.5. W sprawie zidentyfikowanych przez pracowników POA problemów w jego działalności Dyrektor wyjaśniła, że: *Jedynym problemem jest brak płynności finansowej pozwalającej na realne zaplanowanie całorocznej działalności Ośrodka, w tym działań promocyjnych, czy udziału w kursach, szkoleniach, seminariach i konferencjach podnoszących kwalifikacje zawodowe.*

(dowód: akta kontroli str. 23-36)

1.1.6. W latach 2015 – 2017 (I półrocze) zakwalifikowano odpowiednio 51, 57 i 34 dzieci, a przysposobiono 32, 33 i 22 dzieci (tj. wskaźnik skuteczności¹⁶ wyniósł 62,75%, 57,9% i 64,7% zakwalifikowanych).

(dowód: akta kontroli str. 16-18, 20-22, 23-36)

Dyrektor wyjaśniła, że: *Niższa skuteczność przysposobień wśród dzieci zakwalifikowanych do przysposobienia w roku 2016 w stosunku do pozostałych okresów objętych kontrolą wynikała z faktu, iż zakwalifikowano i zgłoszono do WBD, a następnie do CBD:*

- *dzieci (w tym trzy 2-osobowe rodzeństwa) w wieku szkolnym (6-17 lat) z powodu braku kandydatów deklarujących chęć przysposobienia dzieci w tym wieku,*
- *dzieci do 4 roku życia z powodu braku kandydatów deklarujących chęć przysposobienia dzieci z poważnymi deficytami rozwojowymi.*

Do chwili obecnej nie znalazły się rodziny dla ww. dzieci.”

(dowód: akta kontroli str. 125-138)

Opis stanu
faktycznego

1.2. Planowanie, wydatkowanie i rozliczenie środków finansowych przeznaczonych na funkcjonowanie Ośrodka.

1.2.1. W okresie objętym kontrolą jedynym źródłem finansowania działalności Ośrodka była dotacja celowa z budżetu państwa. Na organizację i prowadzenie POA w latach 2015 – 2017 (I półrocze) wydatkowano kolejno: 803,3 tys. zł, 890,5 tys. zł i 447,3 tys. zł (odpowiednio 99,9%, 99,9% oraz 68,7% kwoty planowanej), w tym na prowadzenie WBD: 42,9 tys. zł, 41,0 tys. zł i 6,2 tys. zł. Największą grupę wydatków (od 67% do 77%) stanowiły wynagrodzenia z pochodnymi, które wyniosły: 537,9 tys. zł w 2015 r., 615,0 tys. zł w 2016 r. i 345,6 tys. zł w I półroczu 2017 r., a wydatki administracyjne odpowiednio: 222,5 tys. zł, 234,5 tys. zł i 95,5 tys. zł. W latach 2015 – 2017 (I półrocze) nie realizowano wydatków inwestycyjnych.

(dowód: akta kontroli str. 19, 23-36, 140-145, 146-153, 154-161)

¹⁶ Przez skuteczność przyjętą na potrzeby kontroli należy rozumieć proporcje dzieci przysposobionych do zakwalifikowanych do przysposobienia w roku 2015, 2016 i I półroczu 2017. Wartość brzegową określono na 60%.

1.2.2. Środki na działalność Ośrodek otrzymywał z budżetu Województwa Zachodniopomorskiego za pośrednictwem Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego¹⁷.

W 2015 r. dotacja otrzymana z budżetu państwa wg uchwały budżetowej wynosiła 573 000 zł, zaś ze środków rezerwy celowej budżetu państwa zwiększono dotację dla POA o kwotę 231 038 zł¹⁸.

W 2016 r. dotacja otrzymana z budżetu państwa wg uchwały budżetowej wynosiła 601 300 zł, zaś ze środków pochodzących z rezerwy celowej budżetu państwa zwiększono dotację o kwotę 289 777 zł¹⁹.

W 2017 r. dotacja otrzymana z budżetu państwa wg uchwały budżetowej wynosiła 382 500 zł. Uchwałą Nr 164/17 Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 30 stycznia 2017 r. zmniejszono plan finansowego POA o kwotę 108 000,00 zł w związku z brakiem środków otrzymanych z dotacji budżetu państwa na działalność niepublicznych ośrodków adopcyjnych. Uchwałami Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego nr 272/17 z dnia 20 lutego 2017 r. i nr 1601/17 z dnia 2 października 2017 r. nastąpiło zwiększenie planu finansowego POA o kwotę 376 176,00 zł i 347 610,00 zł²⁰.

(dowód: akta kontroli str. 23-36, 172-180)

Dyrektor wyjaśniła, że: *Problemy dotyczące zapewnienia właściwego finansowania działalności Ośrodka wynikały z niskiej kwoty dotacji zaplanowanej w uchwale budżetowej państwa. (...) Kwoty i terminy, w jakich otrzymywano środki finansowe nie zapewniały prawidłowej realizacji zadań POA, gdyż nie pozwalały na równomierne rozplanowanie całorocznej działalności Ośrodka, z uwzględnieniem realizacji jego wszystkich zadań ustawowych. W 2016 r. nieotrzymanie dodatkowych środków do końca czerwca spowodowałoby konieczność zredukowania kadry merytorycznej z 7 do 5 osób, gdyż jeden z pięciu pedagogów i jeden z dwóch psychologów mieli umowy o pracę do 30.06.2016 r. i były to już ich drugie umowy na czas określony. W celu zabezpieczenia środków na delegacje związane z przeprowadzaniem wywiadów adopcyjnych oraz sprawowaniem zlecanego przez sądy nadzoru nad przebiegiem osobistej styczności konieczne było wstrzymanie wszystkich wyjazdów poza Szczecin na posiedzenia ds. okresowej oceny sytuacji dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej (podobna sytuacja miała miejsce w 2017 r.). Podejmowanie działań promocyjnych (wydanie publikacji promującej ideę adopcji w 2016 r. czy organizacja konferencji z okazji 25-lecia działalności POA w 2017 r.) możliwe było dopiero w IV kwartale 2017 roku po otrzymaniu dodatkowych środków w pierwszych dniach tego kwartału. Podobnie wyglądała kwestia udziału pracowników POA w kursach, szkoleniach, seminariach i konferencjach podnoszących ich kwalifikacje zawodowe.*

(dowód: akta kontroli str. 23-36, 165-171)

W latach 2015 – 2016 nie wykorzystano odpowiednio: 0,7 tys. zł (2,1%) i 0,6 tys. zł (0,3%) środków dotacji celowej na organizację i prowadzenie Ośrodka.

Ośrodek w dniu 31 grudnia 2015 r. zwrócił niewykorzystaną kwotę dotacji w wysokości 691 zł. Kwota ta dotyczyła wydatków w § 4110 i w § 4120. W związku ze zwolnieniami lekarskimi pracowników odprowadzono mniejsze kwoty składek na ubezpieczenie społeczne w stosunku do planowanych.

Ośrodek w dniu 30 grudnia 2016 r. zwrócił niewykorzystaną kwotę dotacji w wysokości 570 zł. Kwota ta dotyczyła wydatków w § 4210 i w § 4300. W grudniu 2016 r. otrzymano fakturę za kopie/wydruki w niższej kwocie niż przewidywano, natomiast niewykorzystanie kwoty 465,65 zł w § 4210 spowodowane było błędem głównej księgowej.

(dowód: akta kontroli str. 23-36, 161-164)

¹⁷ Dalej: Urząd Marszałkowski.

¹⁸ Zarządzenie Wojewody Zachodniopomorskiego w sprawie zwiększenia dotacji o środki pochodzące z rezerwy celowej budżetu państwa wydane zostało 31.03.2015 r., w związku, z czym uchwałą Nr 609/15 Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 6 maja 2015 r. nastąpiło zwiększenie planu finansowego POA o kwotę 231 038,00 zł.

¹⁹ Zarządzenie Wojewody Zachodniopomorskiego w sprawie zwiększenia dotacji o środki pochodzące z rezerwy celowej budżetu państwa wydane zostało 22.09.2016 r., w związku, z czym uchwałą Nr 1538/16 Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 27 września 2016 r. nastąpiło zwiększenie planu finansowego POA o kwotę 289 777,00 zł.

²⁰ Na podstawie zarządzeń Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 06.02.2017r. w sprawie zwiększenia dotacji i z dnia 26.09.2017 r. w sprawie zwiększenia dotacji o środki pochodzące z rezerwy celowej budżetu państwa.

1.2.3. Analiza wydatków zrealizowanych z dotacji celowej na prowadzenie Ośrodka wykazała, że wykorzystano je zgodnie z przeznaczeniem.²¹ W okresie 2015 – 2017 (I półrocze) środki dotacji przeznaczono w Ośrodku w całości na realizację zadań ustawowych. W badanym okresie nie wystąpiły przypadki wydatkowania dotacji w nadmiernej wysokości.

(dowód: akta kontroli str. 23-36)

1.2.4. POA w latach 2015 – 2017 (I półrocze) wywiązywał się z obowiązków sprawozdawczych, wynikających z art. 174 i art. 183 pkt 4 ustawy o wspieraniu rodziny.

Za wszystkie półrocza okresu objętego kontrolą terminowo przekazano ministrowi właściwemu do spraw rodziny informacje o realizacji powierzonych zadań, wg wzoru określonego w załączniku do pisma MPiPS z 30 lipca 2012 r., przy czym następowało to za pośrednictwem Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego.

Sporządzono i terminowo²² przekazano Wojewodzie Zachodniopomorskiemu (z zastosowaniem systemu teleinformatycznego) półroczne sprawozdania rzeczowo-finansowe z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej. Analiza danych²³ zawartych w tabeli G. *Informacja statystyczna na temat działalności ośrodków adopcyjnych*, H. *Informacja o dzieciach przysposobionych* oraz I. *Informacja finansowa na temat działalności ośrodków adopcyjnych* wykazała, że dane zawarte w tabelach G i I sprawozdań były zgodne ze stanem faktycznym. Porównanie wybranych danych zawartych w informacjach, na podstawie których sporządzono tabelę H sprawozdania wykazała rozbieżności w stosunku do stanu wynikającego z dokumentacji źródłowej w sprawozdaniu H za I półrocze 2015 roku, co szczegółowo opisano w części *Ustalone nieprawidłowości* niniejszego wystąpienia. Sprawozdania półroczne za okresy II półrocze 2015 – I półrocze 2017 sporządzone były poprawnie.

(dowód: akta kontroli str. 181-193, 194-206, 207-217, 218-229, 230-240)

1.2.5. W 2015 r. działalność Ośrodka podlegała kontrolom:

- Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Szczecinie w dniach 23.04 ÷ 22.05.2015 r.;
- Biura Audytu Wewnętrznego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego w okresie 01-15.06.2015 r. w zakresie realizacji zaleceń zawartych w sprawozdaniu z audytu wewnętrznego przeprowadzonego w 2014 r.²⁴,
- Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w okresie 25.06 ÷ 01.07.2015 r.²⁵,
- Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego²⁶ w dniach 24-25.11.2015 r.

W 2016 r. działalność Ośrodka podlegała kontrolom:

- Biura Kontroli Wewnętrznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego w okresie 22.03.-13.05.2016 r.²⁷
- ZUW w dniach 11-13.05.2016 r.,
- ROPS w dniu 28.11.2016 r.

Ustalenia kontroli w 2015 roku:

- Kontrola ZUS wykazała różnice w zakresie składek na ubezpieczenie społeczne i ubezpieczenie zdrowotne, które - wg wyjaśnień głównej księgowej - wynikały z błędów systemu kadrowo – płacowego podczas naliczania wynagrodzeń za czas choroby.

²¹ Szczegółowym badaniem objęto wydatki w wysokości: 289,4 tys. zł w 2015 roku, 246,9 tys. zł w 2016 roku i 240,3 tys. zł w 2017 roku (I półrocze), tj. odpowiednio: 36,0%, 27,7% i 53,7% wykonanych wydatków w ww. okresach.

²² Zgodnie z § 3 ust. 1 rozporządzeń Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 4 grudnia 2012 r. (Dz. U. poz. 1371) – uchylone z dniem 1 kwietnia 2016 r. i z dnia 18 lutego 2016 r. (Dz. U. poz. 213) w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej. Przekazano w następujących terminach: 17.07.2015 r. za I półrocze 2015 r.; 15.01.2016 r. za II półrocze 2015r.; 13.07.2016 r. za I półrocze 2016 r.; 20.01.2017 r. za II półrocze 2016 r. oraz 07.07.2017 r. za I półrocze 2017 r.

²³ Analizą objęto informacje sporządzone przez Dyrektora POA, na podstawie których wykazane zostały dane w sprawozdaniach rzeczowo-finansowych sporządzonych za wszystkie półrocza okresu objętego kontrolą w tabeli G, H i I.

²⁴ Dalej: BAW

²⁵ Dalej: ZUW.

²⁶ Dalej: ROPS.

²⁷ Dalej: BKW.

- Kontrola BAW wykazała, że 11 zaleceń zawartych w sprawozdaniu z audytu wewnętrznego zostało wykonanych, jedno było w trakcie realizacji, a trzech nie wykonano:
  - nie uregulowano wzajemnej współpracy POA z Urzędem Marszałkowskim Województwa Zachodniopomorskiego²⁸ w obszarze usług informatycznych i nie dostosowano „Polityki bezpieczeństwa” do rzeczywistych potrzeb Ośrodka,
  - nie dokonano aktualizacji polityki rachunkowości POA,
  - nie uczestniczono we wszystkich posiedzeniach ds. okresowej oceny sytuacji dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.
- Kontrola ZUW wykazała, iż jedna z pięciu osób prowadziła szkolenia dla kandydatów do przysposobienia dziecka w zakresie przekraczającym posiadane uprawnienia. Ponadto udział pracowników POA w posiedzeniach ds. okresowej oceny sytuacji dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej wyniósł ok. 74 % wszystkich posiedzeń.
- Kontrola ROPS nie wykazała nieprawidłowości.

Ustalenia kontroli w 2016 roku:

- Kontrola BKW wykazała nieprawidłowości w zakresie przyjęcia na stan Ośrodka majątku trwałego, prowadzenia ksiąg inwentarzowych, sposobu przeprowadzenia spisu z natury, wypłacania świadczeń z ZFŚS, zaksięgowania i wykazania w bilansie dodatkowego wynagrodzenia rocznego, braku właściwych podpisów w rozliczeniach kosztów podróży służbowych oraz nie zakończenia prac związanych z organizacją lokalu przeznaczonego na składnicę akt.
- Kontrole ZUW oraz ROPS nie wykazały nieprawidłowości.

Realizacja uwag i wniosków pokontrolnych z kontroli przeprowadzonych w latach 2015-2016:

- W związku z wykazanymi przez kontrolę ZUS różnicami w zakresie składek na ubezpieczenie społeczne i ubezpieczenie zdrowotne główna księgowa sporządziła korekty deklaracji i poinformowała ZUS, że różnice zostały rozliczone.
- Zalecenia zawarte w sprawozdaniu z audytu wewnętrznego zostały wykonane poprzez:
  - rozliczenie przez główną księgową spisanych składników majątkowych,
  - zawarcie w dniu 30.12.2015 r. Aneksu do Porozumienia z dnia 10.01.2012 r. regulującego m. in. kwestie dotyczące obszaru usług informatycznych,
  - przyjęcie zasad rachunkowości w POA zarządzeniem Nr 12/2015 Dyrektora z dnia 16 grudnia 2015 roku.
- Wykonanie zalecenia dotyczącego udziału pracowników POA we wszystkich posiedzeniach ds. okresowej oceny sytuacji dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej było niemożliwe ze względu na niestabilną okresowo sytuację finansową Ośrodka.
- Wykazana przez kontrolę ZUW nieprawidłowość dotycząca prowadzenia przez jedną z pięciu osób szkolenia dla kandydatów do przysposobienia dziecka w zakresie przekraczającym posiadane uprawnienia została wyeliminowana poprzez dobór osób szkolących do określonych treści programowych zgodnie z ich uprawnieniami lub kierunkowym wykształceniem.
- W celu realizacji uwag i wniosków pokontrolnych BKW zobowiązano poszczególnych pracowników do podjęcia stosownych działań w celu usunięcia nieprawidłowości bądź wyeliminowania ich w przyszłości oraz do zakończenia prac związanych z organizacją lokalu przeznaczonego na składnicę akt najpóźniej do końca 2016 r.

(dowód: akta kontroli str. 23-36, 241-262, 263-266, 267-277, 278-283, 284-310, 311-316, 317-323)

Opis stanu faktycznego

1.3 Kwalifikacja dzieci do przysposobienia krajowego.

1.3.1 W latach 2015 – 2017 (I półrocze) do adopcji zostało zgłoszonych 377 dzieci, z których 142 zakwalifikowano do adopcji²⁹. W ww. okresie przysposobionych zostało 87 dzieci, w tym 32 dzieci w 2015 roku, 33 w 2016 roku i 22 w I połowie 2017 roku. Adopcje te zrealizowano w ramach 78 postępowań.

(dowód: akta kontroli str. 16-22)

²⁸ Dalej: Urząd Marszałkowski.

²⁹ Najczęstszymi powodami niezakwalifikowania dzieci do adopcji był brak zgody dziecka, stan zdrowia dziecka lub znaczne opóźnienie rozwoju psychoruchowego oraz niepełnosprawność.

1.3.2. Analiza 25 spraw dzieci objętych postępowaniem adopcyjnym prowadzonych przez Ośrodek w latach 2015–2017 (I półrocze), w tym jednego z udziałem dziecka niepełnosprawnego, trzech, w których doszło do rozdzielenia rodzeństw, pięciu najkrótszych postępowań oraz sześciu najdłuższych, wykazała³⁰, że były one realizowane - poza nielicznymi przypadkami - zgodnie z uregulowaniami wynikającymi z ustawy o wspieraniu rodziny,:

1. W 24 sprawach sytuacja określona w art. 164 ust. 2 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny nie miały miejsca, Ośrodek otrzymywał od instytucji³¹ informację uzasadniającą zakwalifikowanie dziecka do przysposobienia wraz z opinią oraz dokumentacją określoną w art. 139a ust. 1 ww. ustawy. W jednej sprawie³² nie wystąpiło przekazanie ww. dokumentacji, ponieważ postępowanie dotyczyło dziecka z nieuregulowaną sytuacją prawną, którego matka zgłosiła się do POA z decyzją oddania dziecka do adopcji. Procedura wyrażenia zgody na przysposobienie przez matkę oraz adopcja prowadzone były przez Ośrodek. Adopcja nastąpiła po 173 dniach od zgłoszenia.
2. W 12 sprawach Ośrodek sporządził karty dziecka w terminie od 0 do 41³³ dni od daty otrzymania pierwszej informacji o dziecku z unormowaną sytuacją prawną do przysposobienia, z tego w 3 sprawach powyżej miesiąca. Wydłużony okres sporządzania karty dzieci wynikał z przyczyn niezależnych od Ośrodka.³⁴ W 13 postępowaniach karty dziecka nie zostały sporządzone przez POA, lecz przez instytucję zgłaszającą dziecko do adopcji, co szerzej opisano w części *Ustalone nieprawidłowości* niniejszego wystąpienia.
3. W 17 badanych sprawach, postępowanie zakończyło się adopcją dzieci. Postępowania od sporządzenia karty dziecka, bądź od uzyskania informacji o dziecku do wskazania rodzica adopcyjnego trwały od 0 do 358 dni³⁵. Wydłużony czas postępowania wynikał z przyczyn niezależnych od Ośrodka³⁶.
4. W 18 sprawach, zgodnie z art. 164 ust. 5 ustawy o wspieraniu rodziny, w terminie 30 dni od sporządzenia karty dziecka bądź otrzymania dokumentacji dziecka³⁷, Ośrodek dokonał kwalifikacji dziecka do przysposobienia krajowego, sporządził dokument potwierdzający zakwalifikowanie dziecka do przysposobienia oraz rozpoczął

³⁰ W POA nie było postępowań wszczętych w 2015 roku i niezakończonych do ostatniego dnia kontroli.

³¹ Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Szczecinie (10), Centrum Opieki nad Dzieckiem w Szczecinie (10), Powiatowe Centrum Pomocy rodzinie w Choszczynie (3), Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Drawsku Pomorskim (1).

³² Sprawa Nr POA-Szn.4111.90.2014.AM.

³³ Sporządzono w POA 12 kart dziecka, w tym siedem w ciągu miesiąca, trzy powyżej miesiąca, a w dwóch kartach dziecka nie wskazano daty sporządzenia karty, z czego jedna z tych kart nie była podpisana (dotyczy spraw: POA-Szn.4111.55.2014.AM; POA-Szn.4111.76.2014.AM).

³⁴ Dotyczy spraw: POA-Szn.4111.113.2016.AM – 41 dni; POA-Szn.4111.90.2014.AM – 37 dni; POA-Szn.4111.67.2017.AM – 32 dni. W sprawie POA-Szn.4111.113.2016.AM zgłoszenie dziecka przez MOPR w Szczecinie nastąpiło w dniu 25.10.2016 r. Dokumentacja nie zawierała informacji o sytuacji prawnej chłopca, w związku, z czym POA wystąpił z pisemną prośbą do Sądu Rejonowego Szczecin - Centrum w Szczecinie o przekazanie odpisu prawomocnego postanowienia dotyczącego pozbawienia władzy rodzicielskiej matki nad małoletnim (ojcostwo prawnie nieustalone). Doręczenie postanowienia nastąpiło w dniu 09.11.2016 r. Badanie psychologiczne – pedagogiczne dziecka w POA przeprowadzono w dniu 22.11.2016 r., natomiast sporządzenie karty dziecka i zakwalifikowanie go do przysposobienia nastąpiło w dniu 05.12.2016 r., a zatem po 27 dniach od powzięcia informacji o sytuacji prawnej chłopca.

W sprawie POA-Szn.4111.67.2017.AM zgłoszenie dziecka przez PCPR w Drawsku Pomorskim nastąpiło w dniu 24.04.2017 r. Z uwagi na pracę zawodową opiekuna zastępczego i niemożność wzięcia urlopu badanie psychologiczne – pedagogiczne dziecka w POA odbyło się dopiero 12.05.2017 r., a pisemne oświadczenie opiekunów prawnych dziewczynki o wyrażeniu zgody na jej przysposobienie wpłynęło do POA drogą elektroniczną 16.05.2017 r. Sporządzenie karty dziecka nastąpiło w dniu 26.05.2016 r., a zatem po 9 dniach od skompletowania dokumentacji dziecka.

W sprawie POA-Szn.4111.90.2014.AM powzięcie informacji o pozostawieniu dziecka w szpitalu nastąpiło 6 dni po jego urodzeniu, tj. w dniu 20.08.2014 r., gdy matka dziecka zgłosiła się do POA w celu uzyskania informacji dotyczących procedury regulacji sytuacji prawnej swojej córki pozostawionej w szpitalu do adopcji oraz terminu stawienia się w sądzie rodzinnym. Regulacja sytuacji prawnej dziecka nastąpiła w dniu 26.09.2014 r. i w tym samym dniu zakwalifikowano dziewczynkę do przysposobienia, natomiast sporządzenie karty dziecka nastąpiło w dniu 25.09.2014 r.

³⁵ W tym w jednej sprawie kandydatów na rodziców adopcyjnych wskazano tego samego dnia, w pięciu do tygodnia, w trzech do miesiąca, w sześciu do 3 miesięcy, w jednym do 6 miesięcy, w jednym do roku.

³⁶ W sprawie POA-Szn.4111.51.2016.AM, długość postępowania od daty sporządzenia karty do wskazania kandydatów na rodziców 358 dni, przyczyna oczekiwania była niezależna od POA (dziecko zgłoszone do WBD i CBD, adopcja międzynarodowa w toku na etapie zaskarżenia postanowienia o adopcji przez prokuraturę).

W sprawie POA-Szn.4111.3.2016.AM, długość postępowania od daty sporządzenia karty do wskazania kandydatów na rodziców 105 dni, przyczyna oczekiwania była niezależna od POA (czas potrzebny na zmianę opiekuna prawnego dziecka, który nie wyrażał zgody na adopcję).

W sprawie POA-Szn.4111.76.2014.AM, długość postępowania od daty wpłynięcia informacji o dziecku do POA do wskazania kandydatów na rodziców 91 dni, przyczyna oczekiwania była niezależna od POA (nie stawianie się opiekunki dziecka na badania w wyznaczonych terminach, odkładanie badań, nie dostarczanie pełnej dokumentacji medycznej).

³⁷ W postępowaniach, w których nie były sporządzane karty dziecka.

poszukiwanie kandydata do przysposobienia dziecka. Kwalifikacja dzieci do przysposobienia obejmowała: diagnozę psychologiczną dziecka; określenie specyfiki potrzeb dziecka w kontekście prawidłowego doboru rodziny; dokonywaną przez psychologa ocenę stopnia możliwości nawiązania przez dziecko więzi emocjonalnej w nowej rodzinie; ustalenie sytuacji prawnej rodzeństwa dziecka, dokonywaną przez psychologa analizę aktualnych więzi dziecka z bliskimi mu osobami; analizę całościowej sytuacji dziecka w celu zbadania, czy przysposobienie leży w jego najlepszym interesie.

Stwierdzono jednak, że:

- w 7 sprawach³⁸ dokonano kwalifikacji dziecka do adopcji krajowej po terminie określonym w art. 164 ust. 5 ww. ustawy,
- w jednej sprawie³⁹ dokonano kwalifikacji dziecka do adopcji krajowej przed przeprowadzeniem diagnozy pedagogicznej i psychologicznej dziecka,
- w 3 sprawach⁴⁰ POA nie przeprowadził diagnozy psychologicznej i pedagogicznej dla dziecka zakwalifikowanego do przysposobienia, o których mowa w art. 156 ust. 1 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny,

co szerzej opisano w części *Ustalone nieprawidłowości* niniejszego wystąpienia.

5. W 3 sprawach⁴¹ Ośrodek, w przypadku powzięcia informacji o zmianie sytuacji dzieci zgłoszonych do CBD, informował ośrodek adopcyjny prowadzący bank danych o zmianach dotyczących dzieci, zgodnie z art. 164 ust. 15 ustawy o wspieraniu rodziny. W pozostałych 22 sprawach adopcja odbywała się na poziomie krajowym.
6. W 8 sprawach⁴² Ośrodek przekazał – zgodnie z art. 164 ust. 6 i 7 ustawy o wspieraniu rodziny – dokumentację kwalifikacyjną do ośrodków na terenie województwa zachodniopomorskiego oraz ośrodków prowadzących WBD w innych województwach. We wszystkich 8 wybranych do badania sprawach przekazano kompletną dokumentację, w terminie 3 dni roboczych od uzyskania dokumentacji kwalifikacyjnej dziecka przez WBD prowadzony przez POA.
7. W przypadku 8 dzieci zgłoszonych przez Ośrodek do WBD i CBD, nie istniała potrzeba informowania ośrodków adopcyjnych w innych województwach prowadzących banki o prawomocnych wyrokach sądu o przysposobieniu tych dzieci, ponieważ dzieci czekały na adopcję (6) lub adopcja przeprowadzona została przez inny ośrodek adopcyjny (2).
8. W przypadku wytypowanej próby (6 spraw⁴³) Ośrodek przekazywał do ośrodka adopcyjnego prowadzącego CBD informację o zakwalifikowaniu dzieci do adopcji w terminie 3 dni roboczych, po upływie 55-dniowego terminu od jej przekazania do ośrodków adopcyjnych prowadzących WBD. Było to zgodne z art. 164 ust. 10 ustawy o wspieraniu rodziny.

(dowód: akta kontroli str. 125-138, 324-331, 332-425)

W latach 2015 – 2017 (I półrocze) do WBD w innych województwach oraz do innych ośrodków adopcyjnych w województwie zachodniopomorskim przekazano dokumentację kwalifikacyjną odpowiednio 27, 21 i 14 dzieci zakwalifikowanych do przysposobienia.

W latach 2015, 2016 i 2017 (I półrocze) POA wysłał do ośrodka adopcyjnego prowadzącego CBD informację o 20, 22 i 9 dzieciach zakwalifikowanych do adopcji.

(dowód: akta kontroli str. 20-22)

*Ustalone
nieprawidłowości*

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Przeprowadzone badania szczegółowe 25 spraw adopcyjnych dzieci wykazały, że:

³⁸ Dotyczy spraw: POA-Szn.4111.3.2016.AM; POA-Szn.4111.51.2016.AM; POA-Szn.4111.65.2016.AM; POA-Szn.4111.66.2016.AM; POA-Szn.4111.33.2017.AM; POA-Szn.4111.32.2017.AM; POA-Szn.4111.31.2017.AM.

³⁹ Dotyczy sprawy: POA-Szn.4111.76.2014.AM; kwalifikacja 08.09.2014 r., diagnoza pedagogiczna 14.11.2014r., diagnoza psychologiczna 17.11.2014 r.

⁴⁰ Dotyczy spraw: POA-Szn.4111.94.2016.AM; POA-Szn.4111.65.2016.AM; POA-Szn.4111.66.2016.AM.

⁴¹ Dotyczy spraw: POA-Szn.4111.94.2016.AM; POA-Szn.4111.65.2016.AM; POA-Szn.4111.66.2016.AM.

⁴² Dotyczy spraw: POA-Szn.51.76.2015.ML; POA-Szn.51.77.2015.ML; POA-Szn.51.29.2016.ML; POA-Szn.51.25.2016.ML; POA-Szn.51.26.2016.ML; POA-Szn.51.30.2017.ML; POA-Szn.51.46.2017.ML; POA-Szn.51.47.2017.ML.

⁴³ Dotyczy spraw: POA-Szn.51.29.2016.ML; POA-Szn.51.25.2016.ML; POA-Szn.51.26.2016.ML; POA-Szn.51.30.2017.ML; POA-Szn.51.46.2017.ML; POA-Szn.51.47.2017.ML.

- a) w trzech sprawach⁴⁴ POA nie przeprowadził diagnozy psychologicznej i pedagogicznej dla dziecka zakwalifikowanego do przysposobienia.

Przepis art. 156 ust. 1 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny stanowi: *Do zadań ośrodka adopcyjnego należy w szczególności kwalifikacja dzieci zgłoszonych do przysposobienia oraz sporządzanie dla dziecka zakwalifikowanego do przysposobienia diagnozy psychologicznej i pedagogicznej oraz gromadzenie aktualnych informacji o stanie zdrowia dziecka.* (dowód: akta kontroli str. 332-425)

Dyrektor wyjaśniła, że: *W przypadku sprawy POA-Szn.4111.65.2016.AM POA nie przeprowadził diagnozy psychologicznej i pedagogicznej, gdyż małaletnia złożyła pisemnie oświadczenie, iż nie wyraża zgody na adopcję, a ponadto - podczas przeprowadzonego w POA badania więzi między trzema siostrami stwierdzono więź łączącą małaletnią z matką, brak możliwości i chęci nawiązania więzi z nowymi rodzicami oraz demoralizację. W związku z powyższym małaletnia nie została zakwalifikowana do przysposobienia.*

W przypadku sprawy POA-Szn.4111.66.2016.AM małaletnia złożyła pisemnie oświadczenie, iż wyraża zgodę na adopcję, jednak podczas przeprowadzonego w POA badania więzi między trzema siostrami stwierdzono więź łączącą małaletnią z matką, brak możliwości i chęci nawiązania więzi z nowymi rodzicami oraz demoralizację, w związku, z czym małaletnia również nie została zakwalifikowana do przysposobienia.

W przypadku sprawy POA-Szn.4111.94.2016.AM Centrum Opieki nad Dzieckiem w Szczecinie, wraz ze zgłoszeniem dziecka do POA (02.09.2016 r.), dostarczyło „Dane o rozwoju psychofizycznym dziecka” z dnia 28.07.2016 r., „Opinię dotyczącą wychowanki” z dnia 28.07.2016 r. oraz „Diagnozę psychofizyczną wychowanka placówki Tęczowy Domek” z dnia 11.04.2016 r. Z uwagi na fakt, iż placówka przekazała obszerną dokumentację diagnostyczną, opisującą również stan emocjonalny dziecka, nie było wskazane, aby w krótkim czasie od poprzedniej diagnozy poddawać dziecko kolejnym badaniom, zważywszy na wiek dziewczynki (3 lata).

(dowód: akta kontroli str. 125-138)

- b) w jednym przypadku⁴⁵ diagnozę psychologiczną i pedagogiczną sporządzono po zakwalifikowaniu dziecka do adopcji.

W art. 156 ust. 1 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny zapisano: *Kwalifikacja dzieci zgłoszonych do przysposobienia odbywa się po sporządzeniu dla dziecka zakwalifikowanego do przysposobienia diagnozy psychologicznej i pedagogicznej.*

(dowód: akta kontroli str. 332-425)

Dyrektor wyjaśniła: *Nie potrafię wskazać przyczyny sporządzenia diagnozy psychologicznej i pedagogicznej po zakwalifikowaniu dziecka do adopcji, gdyż sytuacja miała miejsce wówczas, gdy dyrektorem POA była moja poprzedniczka. Za terminowe przeprowadzenie badań pedagogicznych i psychologicznych oraz sporządzenie diagnoz z nich wynikających odpowiadał pedagog i psycholog, za kwalifikację dziecka zaś – Komisja Kwalifikacyjna POA, w skład, której wchodzi wszyscy obecni w danym dniu w pracy pracownicy merytoryczni i dyrektor POA.*

(dowód: akta kontroli str. 125-138)

- c) w siedmiu sprawach⁴⁶ POA kwalifikując dziecko do adopcji przekroczył termin określony w art. 164 ust. 5 ustawy o wspieraniu rodziny, według którego: *W terminie 30 dni od dnia sporządzenia karty dziecka ośrodek adopcyjny na podstawie opinii, o których mowa w art. 139a ust. 1 pkt 1 i 2, dokonuje kwalifikacji dziecka do przysposobienia krajowego, sporządza dokument potwierdzający zakwalifikowanie dziecka do przysposobienia krajowego oraz rozpoczyna poszukiwanie kandydata do przysposobienia dziecka.*

(dowód: akta kontroli str. 332-425)

⁴⁴ Dotyczy spraw: POA-Szn.4111.94.2016.AM; POA-Szn.4111.65.2016.AM; POA-Szn.4111.66.2016.AM.

⁴⁵ Dotyczy sprawy: POA-Szn.4111.76.2014.AM; kwalifikacja 08.09.2014 r., diagnoza pedagogiczna 14.11.2014r., diagnoza psychologiczna 17.11.2014 r.

⁴⁶ Dotyczy spraw: POA-Szn.4111.3.2016.AM; POA-Szn.4111.51.2016.AM; POA-Szn.4111.65.2016.AM; POA-Szn.4111.66.2016.AM; POA-Szn.4111.33.2017.AM; POA-Szn.4111.32.2017.AM; POA-Szn.4111.31.2017.AM.

Dyrektor wyjaśniła: W dniu 13.01.2016 r. MOPR w Szczecinie zgłosił do POA 9-letnią dziewczynkę (POA-Szn.4111.3.2016.AM), dla której w dniu 09.02.2016 r. sporządzono diagnozę pedagogiczną, diagnozę psychologiczną oraz kartę dziecka. Z uwagi na fakt, iż opiekun prawny dziecka (pełnoletnia kuzynka) nie wyrażał zgody na jego adopcję, kwalifikację małoletniej do przysposobienia wstrzymano do czasu rozprawy o zmianę opiekuna prawnego, zaplanowanej na 11.03.2016 r. Podczas rozprawy, która ostatecznie odbyła się w dniu 22.03.2016 r., opiekunem prawnym dziecka ustanowiony został kurator sądowy. W dniu 10.05.2016 r., podczas rozmowy telefonicznej z pedagog Agnieszką Maślak, wyraził on zgodę na wszczęcie procedury adopcyjnej wobec małoletniej, jednak nie mógł złożyć pisemnego oświadczenia, gdyż nie otrzymał z sądu postanowienia o ustanowieniu go opiekunem prawnym. Z uwagi na fakt, iż dziewczynka od 30.10.2015 r. przebywała pod opieką swojej studiującej przyrodniej siostry, ustanowionej rodziną zastępczą, zachodziła potrzeba jak najszybszego umieszczenia dziecka w rodzinie adopcyjnej. W dniu 16.05.2016 r. Komisja Kwalifikacyjna POA podjęła decyzję o zakwalifikowaniu małoletniej do przysposobienia i zaproponowaniu małżeństwu uczestniczącemu w szkoleniu dla kandydatów na rodziców adopcyjnych (...). Sprawy: POA-Szn.4111.51.2016.AM, POA-Szn.4111.65.2016.AM i POA-Szn.4111.66.2016.AM dotyczą 3-osobowego rodzeństwa - wychowanek Centrum Opieki nad Dzieckiem w Szczecinie, które wraz ze zgłoszeniem dziecka do POA przekazuje sporządzoną przez siebie kartę dziecka. Najmłodsza z dziewczynek (POA-Szn.4111.51.2016.AM) zgłoszona została do POA przez COD w Szczecinie w dniu 26.04.2016 r. Karta dziecka sporządzona została przez COD 22.04.2016 r. Z postanowienia Sądu Rejonowego Szczecin - Centrum w Szczecinie wynikało, iż matka została pozbawiona władzy rodzicielskiej nad trzema małoletnimi córkami (ojcostwo prawnie nieustalone), w związku z powyższym konieczne było zgłoszenie do POA wszystkich trzech sióstr oraz przeprowadzenie badania więzi z uwagi na fakt, iż dziewczynki przebywały w trzech różnych placówkach. Starsze siostry (POA-Szn.4111.65.2016.AM i POA-Szn.4111.66.2016.AM) zgłoszone zostały do POA przez COD w Szczecinie w dniu 31.05.2016 r. Karty dzieci sporządzone zostały przez COD 30.05.2016 r. Z uwagi na fakt, iż średnia dziewczynka przebywała w Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym w Kruszwicy, a najstarsza w Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym w Jastrowiu, przeprowadzenie badania więzi nastąpiło dopiero po zakończeniu roku szkolnego, tj. w dniu 07.07.2016 r. W wyniku przeprowadzonego badania więzi Komisja Kwalifikacyjna POA w dniu 11.07.2016 r. podjęła decyzję o rozdzieleniu rodzeństwa (...) Przekroczenie 30-dniowego terminu ustawowego nastąpiło z przyczyn nieleżących po stronie POA.

Sprawy: POA-Szn.4111.31.2017.AM, POA-Szn.4111.32.2017.AM i POA-Szn.4111.33.2017.AM również dotyczą 3-osobowego rodzeństwa - wychowanek Centrum Opieki nad Dzieckiem w Szczecinie, które wraz ze zgłoszeniem dziecka do POA przekazuje sporządzoną przez siebie kartę dziecka. Rodzeństwo zgłoszone zostało do POA przez COD w Szczecinie w dniu 01.03.2017 r. Z tą samą datą sporządzone zostały przez COD karty dzieci. Najmłodsza z rodzeństwa dziewczynka (POA-Szn.4111.33.2017.AM) przebywa w innej niż jej starsi bracia placówce. Dzieci zostały rozdzielone jeszcze przed umieszczeniem w pieczy zastępczej i nie mają ze sobą żadnego kontaktu. W ocenie osób uczestniczących w posiedzeniu zespołu ds. okresowej oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej, zawartej w opinii z dnia 15.02.2017 r., „zasadne jest rozważenie możliwości rozdzielenia rodzeństwa i oddzielnego umieszczenia małoletnich w rodzinach adopcyjnych, co w znacznym stopniu zwiększy szansę na adopcję dla każdego dziecka”. Z uwagi na znaczne opóźnienie w rozwoju i brak woli współpracy dziecka z pedagogiem i psychologiem POA badania psychologiczne – pedagogiczne odbyły się dwukrotnie w dniach: 29.03.2017 r. i 09.05.2017 r. Po złożeniu w dniu 09.05.2017 r. przez opiekuna prawnego dziewczynki pisemnego oświadczenia o wyrażeniu zgody na jej adopcję Komisja Kwalifikacyjna POA w dniu 22.05.2017 r. podjęła decyzję o rozdzieleniu rodzeństwa i zakwalifikowaniu dziewczynki do przysposobienia bez starszych braci. Badania psychologiczne - pedagogiczne chłopców (POA-Szn.4111.31.2017.AM i POA-Szn.4111.32.2017.AM) odbyły się w dniu 27.03.2017 r. Z uwagi na brak ustanowienia opiekunów prawnych małoletnich procedura kwalifikacyjna dzieci została wstrzymana.

W dniu 19.06.2017 r., opiekunem prawnym chłopców ustanowiony został kurator sądowy, o czym COD poinformowało pisemnie POA w dniu 06.07.2017 r. Po złożeniu w dniu 10.07.2017 r. przez opiekuna prawnego chłopców pisemnego oświadczenia o wyrażeniu zgody na ich adopcję Komisja Kwalifikacyjna POA w tym samym dniu podjęła decyzję o zakwalifikowaniu braci wspólnie do przysposobienia. Przekroczenie 30-dniowego terminu ustawowego nastąpiło z przyczyn nieleżących po stronie POA.

(dowód: akta kontroli str. 125-138)

- d) w 13 sprawach⁴⁷ POA nie sporządzał karty dziecka, lecz sporządził ją inny podmiot przesyłający informację o dziecku z uregulowaną sytuacją prawną do adopcji.

Przepis art. 164 ust. 2 pkt 2 ustawy o wspieraniu rodziny stanowi, że: *W przypadku powzięcia informacji, o której mowa w ust. 1, ośrodek adopcyjny niezwłocznie sporządza informację o sytuacji prawnej, rodzinnej i zdrowotnej dziecka, zwaną dalej "kartą dziecka", której integralną część stanowi metryka prowadzenia sprawy.*

(dowód: akta kontroli str. 332-425)

Dyrektor wyjaśniła, że: *Sprawy: POA-Szn.4111.51.2016.AM, POA-Szn.4111.65.2016.AM, POA-Szn.4111.66.2016.AM, POA-Szn.4111.67.2016.AM, POA-Szn.4111.68.2016.AM, POA-Szn.4111.94.2016.AM, POA-Szn.4111.31.2017.AM, POA-Szn.4111.32.2017.AM, POA-Szn.4111.33.2017.AM, POA-Szn.4111.74.2017.AM dotyczą wychowanków Centrum Opieki nad Dzieckiem w Szczecinie, które będąc w posiadaniu informacji o sytuacji prawnej, rodzinnej i zdrowotnej dziecka wraz ze zgłoszeniem dziecka do POA przekazywało sporządzoną przez siebie kartę dziecka. Była to inicjatywa własna COD.*

Podobna sytuacja ma miejsce w przypadku spraw: POA-Szn.4111.69.2016.AM, POA-Szn.4111.70.2016.AM, POA-Szn.4111.71.2016.AM, gdzie kartę dziecka sporządzało z własnej inicjatywy PCPR w Choszczynie i przekazywało je do POA wraz ze zgłoszeniem dziecka.

(dowód: akta kontroli str. 125-138)

- e) W dwóch kartach dziecka⁴⁸ nie wskazano daty sporządzenia karty.

(dowód: akta kontroli str. 332-425)

Dyrektor wyjaśniła: *Nie potrafię wskazać przyczyny braku daty sporządzenia karty oraz braku podpisu osoby sporządzającej kartę w sprawach: POA-Szn.4111.55.2014.AM POA-Szn.4111.76.2014.AM, gdyż sytuacja miała miejsce wówczas, gdy dyrektorem POA była p. Monika Kołodziejska. Za sporządzanie kart dziecka w POA odpowiadała i nadal odpowiada pedagog odpowiedzialny za prowadzenie rejestru dzieci.*

(dowód: akta kontroli str. 125-138)

2. W sprawozdaniu za I półrocze 2015 r. (tabela H, Informacja o dzieciach przysposobionych) w wierszu 4. (Dzieci wg miejsca pobytu przed przysposobieniem) wykazano 33, a powinno być 30 (18 dzieci zakwalifikowanych przez POA i 12 dzieci zaopiniowanych przez POA na zlecenie sądu w ramach adopcji wewnątrzrodzinnych), a w wierszu 4.2 (Dzieci wg miejsca pobytu przed przysposobieniem, w tym w rodzinnej pieczy zastępczej) wykazano 19, a powinno być 16.

(dowód: akta kontroli str. 18, 181-193)

Dyrektor wyjaśniła, że: *Błąd w wierszu 4. wynikał z pomyłki w wierszu 4.2 (różnica 3). Za sporządzenie sprawozdania w w/w zakresie odpowiadali pedagodzy odpowiedzialni za prowadzenie rejestrów dzieci i adopcji.*

(dowód: akta kontroli str. 125-138)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba kontroli ocenia pozytywnie mimo stwierdzonych nieprawidłowości działalność Ośrodka w zakresie przygotowania organizacyjnego, kadrowego i finansowego do realizacji zadań oraz w zakresie kwalifikowania dzieci do adopcji, realizacji krajowych procedur adopcyjnych oraz skuteczności tych działań.

⁴⁷ Dotyczy spraw: POA-Szn.4111.94.2016.AM; POA-Szn.4111.67.2016.AM; POA-Szn.4111.68.2016.AM; POA-Szn.4111.51.2016.AM; POA-Szn.4111.65.2016.AM; POA-Szn.4111.66.2016.AM; POA-Szn.4111.69.2016.AM; POA-Szn.4111.70.2016.AM; POA-Szn.4111.71.2016.AM; POA-Szn.4111.31.2017.AM; POA-Szn.4111.32.2017.AM; POA-Szn.4111.33.2017.AM; POA-Szn.4111.74.2017.AM.

⁴⁸ Dotyczy spraw: POA-Szn.4111.55.2014.AM; POA-Szn.4111.76.2014.AM) oraz sprawy POA-zn.4111.76.2014.AM - karta była niepodpisana.

2. Dobór osób przysposabiających dzieci

2.1. W POA nie ustalono wewnętrznych zasad dotyczących poszukiwania kandydatów na rodziców adopcyjnych. Podstawowym źródłem informacji dla potencjalnych kandydatów na rodziców adopcyjnych była strona www.poa.szczecin.pl, gdzie w zakładce Adopcja podano wykaz dokumentów niezbędnych do wszczęcia procedury adopcyjnej, kolejne etapy procedury oraz warunki, jakie winni spełniać kandydaci na rodziców adopcyjnych. Poszukiwanie kandydatów na rodziców adopcyjnych odbywała się również poprzez działania promujące ideę adopcji. W 2015 roku były to:

- dystrybucja ulotek i plakatów promocyjnych do instytucji, organizacji pozarządowych, szpitali oraz innych instytucji polityki społecznej w celu nawiązania współpracy oraz poszerzenia świadomości o działalności POA,
- wydanie publikacji pt. „Bajkowe zakończenie” promującej ideę adopcji, zawierającej listy otwarte do przyszłego dziecka, napisane przez kandydatów uczestniczących w szkoleniu oraz bajki o adopcji, napisane przez rodziny adopcyjne.

W 2016 roku ideę adopcji promowano poprzez:

- udział pracowników POA w obchodach Dnia Rodzicielstwa Zastępczego w dniu 3 czerwca 2016 r. (jeden z tematów poświęcony był adopcji) oraz w dniu 4 czerwca 2016 r. na festynie w Parku Kasprowicza, gdzie zainteresowanym udzielano informacji o procedurze adopcyjnej,
- wydanie publikacji pt. „Bajkowe zakończenie część 2” promującej ideę adopcji, zawierającej bajki o adopcji, listy do przyszłego dziecka oraz listy do rodziców biologicznych przyszłego dziecka, napisane przez kandydatów uczestniczących w szkoleniu dla kandydatów na rodziny adopcyjne,
- wydanie ulotki promującej 25-lecie działalności POA i jej dystrybucję do sądów oraz organizatorów pieczy zastępczej.

W 2017 r. promocja idei adopcji prowadzona była na ogólnopolskiej konferencji z okazji 25-lecia działalności POA i 5-lecia obowiązywania ustawy o wspieraniu rodziny w dniu 29 listopada 2017 r., współorganizowana z ROPS, której uczestnikami byli przedstawiciele ośrodków adopcyjnych, PCPR-ów, MOPR-ów, placówek opiekuńczo - wychowawczych, sądów oraz kandydaci na rodziców adopcyjnych.

(dowód: akta kontroli str. 426-440)

2.2. W latach 2015 - 2017 (I półrocze) do Ośrodka zgłosiły się odpowiednio 45, 53 i 22 małżeństwa oraz 3 i po jednej osobie samotnej, jako kandydaci na rodziców adopcyjnych z województwa zachodniopomorskiego, a także odpowiednio 6, 4 i 2 małżeństwa oraz dwie i jedna osoba samotna z terenu innych województw. W badanym okresie z własnej inicjatywy wycofało swoje wnioski 6 małżeństw, a 2 małżeństwa zrezygnowały po szkoleniu, przed kwalifikacją na rodzinę adopcyjną. W dwóch przypadkach powodem wycofania wniosków była ciąża, w pozostałych (jak wyjaśniła Dyrektor) powód nie został określony.

W 2015 r. kwalifikację na rodzinę adopcyjną otrzymało 30 małżeństw i 1 osoba samotna, w 2016 r. - 50 małżeństw i 1 osoba samotna, a w I półroczu 2017 roku – 16 małżeństw.

Wg stanu na dzień 31.12.2015 r., po otrzymaniu kwalifikacji na rodzinę adopcyjną, na przysposobienie dziecka oczekiwało 17 małżeństw i 2 osoby samotne.

Wg stanu na dzień 31.12.2016 r., po otrzymaniu kwalifikacji na rodzinę adopcyjną, na przysposobienie dziecka oczekiwało 40 małżeństw i 2 osoby samotne.

Wg stanu na dzień 30.06.2017 r., po otrzymaniu kwalifikacji na rodzinę adopcyjną, na przysposobienie dziecka oczekiwało 40 małżeństw i 3 osoby samotne.

Wobec części z tych rodzin sąd ustalił okres osobistej styczności z dziećmi, ale przysposobienie nastąpiło w późniejszym okresie.

(dowód: akta kontroli str. 426-440)

W latach 2015-2017 (I półrocze) nie wystąpiły przypadki rozwiązania przysposobienia orzeczonego wobec dzieci objętych działalnością Ośrodka, jednak w dwóch przypadkach⁴⁹ wystąpiło pozbawienie władzy rodzicielskiej rodziców adopcyjnych.

(dowód: akta kontroli str. 426-440)

2.3. Analiza 15 spraw adopcyjnych rodziców⁵⁰ wykazała, że w 14 sprawach wobec kandydatów na rodziców adopcyjnych podejmowano udokumentowane działania, określone w art. 156 ust.1 pkt 6-9 ustawy o wspieraniu rodziny, tj. przeprowadzono badania pedagogiczno-psychologiczne, analizę sytuacji osobistej, zdrowotnej, rodzinnej, dochodowej i majątkowej kandydatów do przysposobienia dziecka (zwanej dalej "wywiadem adopcyjnym"), prowadzono działalność diagnostyczno-konsultacyjną oraz udzielano wsparcia psychologiczno-pedagogicznego dla kandydatów do przysposobienia dziecka.

Ośrodek Adopcyjny podejmował pierwsze udokumentowane działania w ciągu od 20 do 434 dni⁵¹ od zarejestrowania zgłoszenia. Postępowanie kwalifikacyjne trwało od daty zarejestrowania wniosku do uzyskania kwalifikacji na rodziców adopcyjnych od 174 do 703 dni⁵².

W sześciu przypadkach objętych badaniem szczegółowym udzielono też wsparcia kandydatom, którzy przysposobili dziecko w zakresie porad postadopcyjnych dotyczących postępów dziecka, adaptacji dziecka w nowej rodzinie oraz postaw rodzicielskich wobec trudności wychowawczych z adoptowanym dzieckiem.

(dowód: akta kontroli str. 332-425)

W sprawie przyczyn, jakie wpłynęły na długość postępowań przy kwalifikowaniu kandydatów na rodziców adopcyjnych⁵³, Dyrektor wyjaśniła: „*Nie potrafię wskazać przyczyn, które wpłynęły na długość postępowań przy kwalifikowaniu kandydatów na rodziców adopcyjnych od dnia złożenia wniosku do daty uzyskania kwalifikacji w ww. sprawach, gdyż miało to miejsce wówczas, gdy dyrektorem POA była moja poprzedniczka.*”

(dowód: akta kontroli str. 426-440)

2.4. Zgodnie z art. 156 ust. 1 pkt 12 ustawy o wspieraniu rodziny, Ośrodek zapewniał pomoc psychologiczną kobietom w ciąży oraz pacjentkom oddziałów ginekologiczno-położniczych, które sygnalizowały zamiar pozostawienia dziecka bezpośrednio po urodzeniu. W latach 2015 – 2017 (I półrocze) było odpowiednio 17, 7 i 4 zgłoszeń w sprawie konieczności udzielenia wsparcia psychologicznego kobietom w ciąży (w każdym

⁴⁹ W sprawie POA-Szn.4111.74.2017.AM pozbawienie władzy rodzicielskiej nad małoletnim nastąpiło postanowieniem Sądu Rejonowego Szczecin - Centrum w Szczecinie z dnia 21.12.2016 r. Rodzina adopcyjna przysposobiła 2-osobowe rodzeństwo (chłopca ur. w 2003 r. i dziewczynkę ur. w 2004 r.) na mocy postanowienia w/w Sądu z dnia 29.03.2011 r. Chłopiec ma orzeczenie o niepełnosprawności (kod 12-C - całościowe zaburzenia rozwojowe), orzeczenie o potrzebie indywidualnego nauczania i o potrzebie kształcenia specjalnego. Od urodzenia przebywał w Domu Dziecka, okresowo pod opieką rodziców, w wywiadzie traumatyczne przeżycia. Wywiad rodzinny obciążony psychiatrycznie. Podczas pobytu w rodzinie adopcyjnej był kilkakrotnie hospitalizowany z powodu zachowań agresywnych i autoagresywnych. Źle spał, wybudzał się w nocy z krzykiem, zwiadywał postacie, uderzał głową w ścianę, bił siostrę, gryzł ją w nogi. W nocy z 5 na 6 września 2014 r. próbował ugodzić nożem matkę adopcyjną. Został odwieziony przez nią na Oddział Psychiatrii Dziecięcej i Młodzieżowej SPSZOZ „Zdroje”. W związku z odmową matki odebrania chłopca ze szpitala po zakończonym leczeniu postanowieniem Sądu Rejonowego Szczecin - Centrum w Szczecinie z dnia 02.10.2014 r. małoletni został umieszczony w POW typu specjalistyczno - terapeutycznego „Dom pod Platanami” w Szczecinie. Matka nie kontaktowała się z chłopcem i uniemożliwiała mu kontakt z siostrą, z którą był bardzo związany. Złożyła wniosek o rozwiązanie przysposobienia, jednak sąd oddalił wniosek i orzekł pozbawienie władzy rodzicielskiej nad małoletnim. Od 24.11.2016 r. chłopiec przebywa w SPZOZ Szpital psychiatryczny w Toszku Oddział XVII Psychiatryczny Sądowy dla nieletnich o wzmocnionym zabezpieczeniu. W dniu 27.04.2017 r. Centrum Opieki nad Dzieckiem w Szczecinie dokonało zgłoszenia do POA małoletniego z uregulowaną sytuacją prawną, jednak przeprowadzenie procedury kwalifikacyjnej jest niemożliwe z uwagi na pobyt chłopca w szpitalu w Toszku. W sprawie POA-Szn.4132.36.2015.CG pozbawienie władzy rodzicielskiej nad małoletnimi nastąpiło postanowieniem Sądu Rejonowego Szczecin - Centrum w Szczecinie z dnia 26.09.2017 r. Rodzina adopcyjna przysposobiła 2-osobowe rodzeństwo (chłopców ur. w 2007 r. i 2009 r.) na mocy postanowienia Sądu Rejonowego Szczecin - Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie z dnia 02.12.2016 r. W dniu 27.04.2017 r. postanowieniem Sądu Rejonowego Szczecin - Centrum w Szczecinie chłopcy zostali umieszczeni w trybie nagłym w POW „Maciejkowa Przysiał” w Szczecinie. Powodem umieszczenia braci w pieczy zastępczej było podejrzenie stosowania przemocy wobec chłopców. W dniu 26.04.2017 r. młodszy z braci przyszedł do szkoły ze śladami pobicia na ciele, ponadto dyrektor SP nr 11 w Szczecinie zeznał, iż chłopcy byli bici przez rodziców. Rodzicom adopcyjnym prokuratura postawiła zarzut znęcania się nad dziećmi.

⁵⁰ Analizę przeprowadzono w 14 sprawach, w jednej sprawie Adopcyjnej postępowanie było prowadzone w Ośrodku Adopcyjnym Fundacji MAM DOM w Szczecinie.

⁵¹ W dwóch sprawach pierwszą czynność adopcyjną w POA przeprowadzono terminie do miesiąca, w czterech sprawach do 3 miesięcy, w siedmiu sprawach do 6 miesięcy, w jednym przypadku powyżej roku.

⁵² W trzech sprawach kwalifikację na rodziców adopcyjnych przeprowadzono w terminie do 7 miesięcy, w sześciu przypadkach do roku, w czterech sprawach do półtora roku, w jednym przypadku do dwóch lat.

⁵³ Dotyczy spraw: POA-Szn.4132.41.2013.CG – 530 dni; POA-Szn.4132.39.2013.CG – 507 dni; POA-Szn.4132.30.2012.CG – 403 dni; POA-Szn.4132.13.2013.CG – 703 dni; POA-Szn.4132.28.2012.CG – 432 dni.

przypadku udzielono wsparcia). Wszystkie zgłaszające się w tym okresie osoby zdecydowane były oddać dziecko do adopcji i zainteresowane były jedynie informacjami, jak to skutecznie uczynić. W badanym okresie nie dotarły do POA informacje o kobietach, które wskutek poradnictwa Ośrodka zdecydowały się wychować dziecko.

(dowód: akta kontroli str. 426-440)

Dyrektor wyjaśniła: *Wsparcie udzielane jest w sytuacji bezpośredniego lub telefonicznego zwrócenia się przez kobietę do POA z prośbą o pomoc, wsparcie lub udzielenie informacji bądź w sytuacji zgłoszenia potrzeby udzielania wsparcia przez instytucje zewnętrzne, np. Sąd, MOPR, PCPR. Udzielana pomoc ma najczęściej charakter wsparcia emocjonalnego oraz udzielenia informacji o sposobach regulacji sytuacji prawnej dziecka.*

(dowód: akta kontroli str. 426-440)

2.5. W 14 z 15 przeanalizowanych spraw Ośrodek, zgodnie z art. 156 ust.1 pkt 4 ustawy o wspieraniu rodziny, udzielał wsparcia kandydatom na rodziców adopcyjnych w przygotowaniu wniosków o przysposobienie i styczeń oraz zgromadzeniu niezbędnych dokumentów. Wnioski z załącznikami były składane do sądów przez kandydatów na rodziców adopcyjnych. W okresie objętym kontrolą nie wystąpiły przypadki zwrotu wniosku z powodu jego niekompletności. Ośrodek nie posiadał danych o liczbie wniosków, które wymagały uzupełnienia.

(dowód: akta kontroli str. 332-425, 426-440)

Dyrektor wyjaśniła: *„POA nie jest stroną w postępowaniu adopcyjnym, w związku z powyższym sąd, w przypadku konieczności uzupełnienia wniosków, zwraca się wyłącznie do wnioskodawców. W kontrolowanym okresie kandydaci na rodziców adopcyjnych nie zgłaszali pracownikom Ośrodka konieczności uzupełnienia przez nich wniosków ani przypadków zwrotu wniosków z przyczyn formalnych.”*

(dowód: akta kontroli str. 426-440)

2.6. W 14 z 15 analizowanych postępowań, przed skierowaniem kandydatów na szkolenie Komisja Kwalifikacyjna działająca w Ośrodku, zgodnie z art. 172 ust. 5 ustawy o wspieraniu rodziny, dokonała wstępnej oceny kandydatów z uwzględnieniem kwalifikacji osobistych, o których mowa w art. 114¹ ustawy Kodeks rodzinny i opiekuńczy, motywacji do podjęcia się wychowania dziecka i wywiadu adopcyjnego.

(dowód: akta kontroli str. 332-425, 426-440)

2.7. W latach 2015 – 2017 (I półrocze) szkoleniami objęto odpowiednio 51, 101 i 32 kandydatów na rodziców adopcyjnych. Nie wystąpiły przypadki nieukończenia szkolenia przez osoby do niego zakwalifikowane. Na podstawie spraw poddanych analizie stwierdzono, że wszyscy rodzice, którzy przysposobili dziecko ukończyli szkolenia. Od grudnia 2015 r. świadectwa szkolenia były wydawane kandydatom zazwyczaj tydzień po zakończeniu szkolenia. Wcześniej nie wydano świadectw 8 kandydatom na rodziców adopcyjnych (sporządzane były w 3 a nie 4 egz., z których jeden stanowił część dokumentacji kandydatów, drugi znajdował się w rejestrze świadectw, trzeci przekazywany był do sądu wraz z wnioskiem o przysposobienie dziecka). Czas oczekiwania na szkolenie wynosił od 142 do 493 dni od daty zarejestrowania zgłoszenia do pierwszego dnia szkoleniowego⁵⁴ oraz od 10 do 136 dni od daty zakończenia wstępnego postępowania kwalifikacyjnego⁵⁵.

(dowód: akta kontroli str. 332-425, 426-440)

Dyrektor wyjaśniła: *„Kandydaci na rodziców adopcyjnych otrzymują kwalifikację do szkolenia po uzyskaniu pozytywnej oceny wstępnej. Trwa to kilka miesięcy – w zależności od dyspozycyjności kandydatów i częstotliwości spotkań z psychologiem, a następnie z pedagogiem. Szkolenie rozpoczyna się wówczas, gdy zbierze się grupa szkoleniowa (7-9 par).”* (dowód: akta kontroli str. 426-440)

2.8. Szkolenia dla kandydatów do przysposobienia dziecka były realizowane na podstawie programu „Zrozumieć i wychować dziecko”, zatwierdzonego decyzją Ministra Pracy i Polityki Społecznej nr 26/2012/RA z dnia 28 września 2012 r. na okres pięciu lat,

⁵⁴ W trzech sprawach czas oczekiwania na szkolenie od zgłoszenia do pierwszego dnia szkolenia wyniósł do 6 miesięcy, w 7 przypadkach do roku, w 3 przypadkach powyżej roku i w jednym przypadku powyżej półtora roku.

⁵⁵ W 7 sprawach czas oczekiwania na szkolenie od daty zakończenia wstępnego postępowania kwalifikacyjnego do pierwszego dnia szkolenia wyniósł do miesiąca, w czterech sprawach do 3 miesięcy, w trzech sprawach do 6 miesięcy.

tj. zgodnie z art. 172 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny. W 2017 r. program ponownie został zatwierdzony na 5 lat przez ww. Ministra Decyzją Nr 15/2017/RA z dnia 27 lipca 2017 r. Szkolenia prowadzili pracownicy Ośrodka, posiadający kwalifikacje określone w § 4 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2011 r. w sprawie szkolenia dla kandydatów do przysposobienia dziecka⁵⁶. Od szkolenia rozpoczętego w październiku 2015 r. zajęcia z zakresu podstaw wiedzy o zdrowiu dziecka, profilaktyce prozdrowotnej, objawach sygnalizujących choroby i postępowaniu w takich przypadkach oraz podstaw pielęgnacji i rozwoju psychomotorycznego niemowląt prowadził lekarz pediatra, specjalista medycyny rodzinnej. Od szkolenia rozpoczętego w październiku 2017 r. zajęcia z zakresu elementów prawa rodzinnego, w szczególności dotyczących przysposobienia i pieczy zastępczej prowadziła sędzia przewodnicząca VIII Wydziału Rodzinnego i Nieletnich Sądu Rejonowego Szczecin - Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie. Szkolenia odbywały się w siedzibie POA. W latach 2015, 2016 i 2017 (I półrocze) zorganizowano odpowiednio 4, 6 i 2 szkolenia.

Szkolenia organizowane w POA w okresie objętym kontrolą były przeprowadzane w soboty w godzinach od 9⁰⁰ do 15⁰⁰ bądź 16⁰⁰. Grupy szkoleniowe liczyły od 14 do 18 osób. Zgodnie z programem liczba godzin każdego szkolenia wynosiła 40,5 godzin. Zakres tematyczny przeprowadzonych szkoleń był zgodny z określonym w rozporządzeniu w sprawie szkolenia dla kandydatów do przysposobienia dziecka. Prowadzenie szkoleń dla kandydatów na rodziców adopcyjnych dokumentowano harmonogramem zajęć każdego szkolenia oraz listami obecności na poszczególnych zajęciach.

(dowód: akta kontroli str. 426-440, 441-452, 453-464)

2.9. W okresie 2015 - 2017 (I półrocze) pozytywną opinię kwalifikacyjną otrzymało odpowiednio 30, 50 i 17 małżeństw oraz po jednej osobie samotnej w latach 2015 i 2016. W ww. okresie jedno małżeństwo⁵⁷ nie otrzymało kwalifikacji na rodziców adopcyjnych z uwagi na młody wiek, krótki staż małżeński, brak stałej pracy kandydatki oraz dość niskie dochody kandydata. Kandydaci na rodziców adopcyjnych nie odwoływali się od decyzji Komisji Kwalifikacyjnej POA ani nie złożyli skargi na działalność Ośrodka.

Kandydatom objętym badaniem szczegółowym, którzy ukończyli szkolenie w badanym okresie, POA wystawił pozytywną opinię kwalifikacyjną. Ponadto w próbie poddanej analizie stwierdzono, że Ośrodek wręczył zaświadczenia o ukończeniu szkolenia jedynie siedmiu kandydatom, natomiast ośmiu nie otrzymało takich zaświadczeń (szerzej opisano to w dalszym fragmencie wystąpienia pokontrolnego, w części „Ustalone nieprawidłowości”).

Dyrektor ROPS powołał komisję kwalifikacyjną w POA⁵⁸, do której należało prowadzenie procedur kwalifikacyjnych dzieci do przysposobienia oraz kandydatów na rodziców adopcyjnych, a także zgłaszanie kart dzieci do WBD. W skład komisji zostali powołani wszyscy pracownicy merytoryczni Ośrodka, którzy zajmowali się prowadzeniem procedur przysposobienia lub przygotowaniem osób zgłaszających gotowość do przysposobienia dziecka.

(dowód: akta kontroli str. 139, 426-440)

2.10. Z 13 kandydatów⁵⁹, którzy otrzymali pozytywną opinię kwalifikacyjną Ośrodek, zgodnie z art. 169 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny, udostępnił informację o zakwalifikowanym pierwszym dziecku oraz umożliwił im kontakt z dzieckiem po upływie od 4 do 345 dni od uzyskania pozytywnej opinii kwalifikacyjnej⁶⁰. W jednym przypadku⁶¹ POA przed formalnym zakwalifikowaniem kandydatów na rodziców adopcyjnych udostępnił informacje o dziecku tym kandydatom oraz umożliwił im kontakt z dzieckiem, co szerzej opisano w części *Ustalone nieprawidłowości* niniejszego wystąpienia.

(dowód: akta kontroli str. 332-425, 426-440)

⁵⁶ Dz. U. z 2011 r. Nr 272, poz. 1610.

⁵⁷ Dotyczy sprawy POA-Szn.4132.18.2016.CG.

⁵⁸ Zarządzenie nr 5/2012 Dyrektora z dnia 5 marca 2012 r. w sprawie powołania komisji kwalifikacyjnej w POA.

⁵⁹ Stwierdzono na podstawie próby 14 spraw adopcyjnych.

⁶⁰ W jednej sprawie czas pierwszego kontaktu kandydatów z dzieckiem wyniósł do 1 tygodnia, w czterech sprawach do miesiąca, w trzech sprawach do 6 miesięcy, w 7 przypadkach do roku.

⁶¹ dotyczy sprawy: POA-Szn.4132.47.2015.CG; przedstawienie rodzicom adopcyjnym dziecka do adopcji przez POA 25.05.2015 r.; kwalifikacja kandydatów na rodziców adopcyjnych przez POA 13.06.2015 r.; zakończenie procesu adopcyjnego w POA 29.12.2015 r.

Dyrektor wyjaśniła: *Kandydaci na rodziców adopcyjnych, których Komisja Kwalifikacyjna doborze do dziecka ze względu na jego specyficzne potrzeby, otrzymują propozycję zapoznania się z dokumentacją dziecka, a po zaakceptowaniu wszystkich informacji o dziecku i wyrażeniu woli poznania go, mają umożliwiony kontakt z dzieckiem w obecności opiekuna prawnego i pracownika merytorycznego POA. Powszechnie stosowaną praktyką jest dobór kandydatów na rodziców adopcyjnych do dziecka ze względu na jego specyficzne potrzeby. Propozycja zapoznania się z dokumentacją dziecka jest składana kandydatom niezwłocznie po podjęciu przez Komisję Kwalifikacyjną decyzji o doborze konkretnej rodziny do konkretnego dziecka. Okres oczekiwania na propozycję zapoznania się z dokumentacją dziecka uzależniony jest od liczby dzieci zgłoszonych do POA z uregulowaną sytuacją prawną. Z uwagi na fakt, iż kandydatów na rodziców adopcyjnych jest więcej niż dzieci zakwalifikowanych do przysposobienia, to kandydaci oczekują na propozycję, a nie dzieci na dobór rodziny przysposabiającej.*

(dowód: akta kontroli str. 426-440)

2.11. W analizowanych przypadkach nie było sytuacji zakwalifikowania do adopcji dziecka, którego rodzeństwo zostało wcześniej przysposobione.

Ośrodek zgodnie z art. 165 ustawy o wspieraniu rodziny, informował rodzinę, o możliwości przysposobienia dziecka, którego brat albo siostra zostali wcześniej przez nią przysposobieni, niezwłocznie po podjęciu przez Komisję Kwalifikacyjną decyzji o zakwalifikowaniu dziecka do przysposobienia. W badanym okresie było 10 takich przypadków. Ponadto 20 dzieci przekazano do niepublicznych ośrodków adopcyjnych w celu połączenia z rodzeństwem przysposobionym za pośrednictwem tych ośrodków. W badanym okresie do połączenia rodzeństwa doszło w jednym przypadku⁶².

(dowód: akta kontroli str. 426-440)

2.12. Liczba rodzin, która zgłosiła się do Ośrodka w latach 2015, 2016 i 2017 (I półrocze) wynosiła kolejno 45, 54 i 23 rodzin, a przysposobiło dzieci odpowiednio 30, 21 i 3 rodziny. (tj. wskaźnik skuteczności⁶³ wyniósł 66,7%, 38,9% i 13,0%). W tym samym czasie podania o wszczęcie postępowania adopcyjnego wycofało 6 kandydatów na rodziców adopcyjnych, a 2 pary zrezygnowały po szkoleniu.

(dowód: akta kontroli str. 426-440)

Dyrektor wyjaśniła: *Niższa skuteczność przysposobień wśród małżeństw/osób samotnych, które zgłosiły się do POA w 2016 r. w stosunku do osób, które zgłosiły się do POA w 2015 r. wynika z faktu, iż procedura kwalifikacyjna trwa od kilku do kilkunastu miesięcy, w związku, z czym większość osób otrzymało kwalifikację na rodziców adopcyjnych dopiero pod koniec 2016 r. lub w I połowie 2017 r.*

(dowód: akta kontroli str. 125-138)

2.13. Z badania ankietowego przeprowadzonego w Ośrodku wśród 15 kandydatów na rodziców adopcyjnych, którzy zostali zakwalifikowani na rodziców wynika, że 67% zdecydowało się na ten ośrodek ze względu na bliską odległość od miejsca zamieszkania, natomiast pozostałe 33% wskazało, że podczas wyboru ośrodka kierowali się rekomendacjami innych osób (w tym z Internetu). Wsparcie psychologiczne uzyskane w Ośrodku oceniono na poziomie bardzo dobrym (47%), dobrym (40%) i na poziomie średnim (13%), wsparcie pedagogiczne na poziomie bardzo dobrym (40%), dobrym (53%) i na poziomie średnim (7%). Wszyscy ankietowani wskazali, że w POA zapewniona została dyskrecja w przebiegu procedury. Do najważniejszych barier w procesie adopcyjnym zaliczono brak dzieci o uregulowanej sytuacji prawnej, długotrwałe oczekiwanie na szkolenie, dużą liczbę dokumentów do przedstawienia oraz skomplikowane przepisy i sztywne kryteria.

Czterej kandydaci na rodziców adopcyjnych, którzy zrezygnowali z ubiegania się o przysposobienie dziecka w Ośrodku bądź nie uzyskali kwalifikacji, wskazali, że wszyscy zdecydowali się na ten ośrodek ze względu na bliską odległość od miejsca zamieszkania, a ich współpraca z Ośrodkiem zakończyła się na etapie diagnostyczno-konsultacyjnym

⁶² Dotyczy spraw: POA-Szn.4132.21.2015.CG/POA-Szn.4111.30.2016.AM; POA-Szn.4132.49.2016.CG; POA-Szn.4111.129.2016.AM.

⁶³ Przez skuteczność przyjętą na potrzeby kontroli w ww. zakresie należy rozumieć proporcję liczby rodzin, które przysposobiły dziecko do liczby rodzin, które zgłosiły chęć przysposobienia dziecka w roku 2015, 2016 i w I półroczu 2017. Wartość brzegową określono na 60%.

(75%) i na etapie szkolenia (25%). Wszyscy kandydaci wskazali, że powodem zakończenia współpracy z Ośrodkiem były inne przyczyny leżące po stronie POA, tj. brak indywidualnego podejścia do kandydatów, odmowa adopcji z powodu zbyt małych dochodów i mieszkania, niemilego potraktowania przez pracownika Ośrodka, zbyt długiego okresu diagnostyczno-konsultacyjnego (15 miesięcy). (dowód: akta kontroli str. 465-472, 473-480)

2.14. Ośrodek Adopcyjny nie prowadził monitoringu losów przysposobionych dzieci po zakończeniu procesu adopcyjnego, natomiast udzielał wsparcia rodzicom adopcyjnym po przysposobieniu.

(dowód: akta kontroli str. 426-440)

Dyrektor wyjaśniła: *Po zakończeniu procesu adopcyjnego rodziny adopcyjne funkcjonują na prawach rodzin biologicznych, a tym samym monitoring losów przysposobionego dziecka nie leży w kompetencjach Ośrodka. Ośrodek prowadzi poradnictwo i wsparcie postadopcyjne, ale wyłącznie na wniosek czy prośbę rodziny adopcyjnej. W 2015 roku poradnictwo i wsparcie postadopcyjne miało miejsce w 26 przypadkach, w 2016 roku – w 30 przypadkach, w I półroczu 2017 – w 14 przypadkach. Po zakończeniu adopcji Ośrodek kontaktuje się z rodzinami adopcyjnymi tylko w przypadku zakwalifikowania do przysposobienia dziecka będącego bratem lub siostrą przysposobionego przez tę rodzinę dziecka.*

(dowód: akta kontroli str. 426-440)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Przeprowadzone badania szczegółowe 15 spraw rodziców adopcyjnych wykazały, że:
  - a) w jednym przypadku⁶⁴ POA przed formalnym zakwalifikowaniem kandydatów na rodziców adopcyjnych udostępnił informacje o dziecku tym kandydatom oraz umożliwił im kontakt z dzieckiem.

Przepis art. 169 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny stanowi, że: *Po ukończeniu szkolenia, o którym mowa w art. 172 ust. 1, i otrzymaniu pozytywnej opinii kwalifikacyjnej o kandydatach do przysposobienia oraz zakwalifikowaniu dziecka do przysposobienia, ośrodek adopcyjny udostępnia informacje o dziecku tym kandydatom oraz umożliwia im kontakt z dzieckiem.*

(dowód: akta kontroli str. 364-367)

Dyrektor wyjaśniła, że: *(...) Z uwagi na fakt, iż dziewczynka od 30.10.2015 r. przebywała pod opieką swojej studiującej przyrodniej siostry, ustanowionej rodziną zastępczą, zachodziła potrzeba jak najszybszego umieszczenia dziecka w rodzinie adopcyjnej. W dniu 16.05.2016 r. Komisja Kwalifikacyjna POA podjęła decyzję o zakwalifikowaniu małoletniej do przysposobienia i zaproponowaniu małżeństwu uczestniczącemu w szkoleniu dla kandydatów na rodziców adopcyjnych. Po zapoznaniu się z dokumentacją dziecka kandydaci zadeklarowali chęć osobistego poznania dziewczynki, co nastąpiło w dniu 25.05.2016 r. W związku z tym, iż zakończenie szkolenia przewidziano na dzień 25.06.2016 r., a kwalifikację kandydatów na rodziców adopcyjnych na dzień 27.06.2016 r., wnioski o ustalenie okresu osobistej styczności i o przysposobienie dziewczynki mogłyby być złożone w sądzie dopiero na początku wakacji, co - zważywszy na sytuację dziecka - nie było zgodne z jej dobrem. Małoletnia, bowiem przebywała na terenie szkoły od momentu jej otwarcia do zakończenia pracy świetlicy szkolnej, tj. do ok. 17: 00. Wraz z zakończeniem roku szkolnego została pozbawiona całodziennej opieki osoby dorosłej ze względu na trwający jeszcze rok akademicki i sesję egzaminacyjną studentów - w tym przypadku jej siostry przyrodniej. Mając na względzie dobro dziecka, Komisja Kwalifikacyjna POA podjęła decyzję o odbyciu przez kandydatów dwóch spotkań szkoleniowych w trybie indywidualnym i w dniu 13.06.2016 r. zakwalifikowała kandydatów na rodziców adopcyjnych. W tym samym dniu zostały złożone w sądzie wnioski, a okres osobistej styczności kandydatów z dziewczynką został ustalony przez sąd od 24.06.2016 r. do dnia prawomocnego zakończenia sprawy o przysposobienie."*

⁶⁴ Dotyczy sprawy: POA-Szn.4132.47.2015.CG; przedstawienie dziecka do adopcji przez POA 25.05.2015 r.; kwalifikacja kandydatów na rodziców adopcyjnych przez POA 13.06.2015 r.; zakończenie procesu adopcyjnego w POA 29.12.2015 r.

(dowód: akta kontroli str. 125-138)

b) w ośmiu przypadkach POA kwalifikując małżeństwa do adopcji nie wydawał im świadectw ukończenia szkolenia⁶⁵.

Według art. 172 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny: *Kandydaci do przysposobienia dziecka są obowiązani posiadać świadectwo ukończenia szkolenia organizowanego przez ośrodek adopcyjny.*

(dowód: akta kontroli str. 332-351, 360-363, 368-371, 376-379)

Dyrektor wyjaśniła, że: *Nie potrafię wskazać przyczyny niewydawania kandydatom świadectw ukończenia szkolenia, gdyż miało to miejsce wówczas, gdy dyrektorem POA była moja poprzedniczka.*

(dowód: akta kontroli str. 125-138)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że:

Przeprowadzone badania szczegółowe 15 spraw rodziców adopcyjnych wykazały, że:

a) w jednym przypadku⁶⁶ POA nie zgromadził przed przeprowadzeniem adopcji aktualnych danych o sytuacji osobistej, zdrowotnej, rodzinnej, dochodowej i majątkowej kandydatów do przysposobienia dziecka (zwany wywiadem adopcyjnym).

(dowód: akta kontroli str. 352-355)

Dyrektor wyjaśniła, że: *Kandydaci na rodziców adopcyjnych przeszli procedurę kwalifikacyjną w Ośrodku Adopcyjnym Fundacji MAM DOM w Szczecinie, zakończoną wydaniem w dniu 04.12.2013 r. pozytywnej opinii Komisji kwalifikacyjnej. Po półtorarocznym okresie oczekiwania na propozycję dziecka w dniu 19.05.2015 r. złożyli w POA podanie (uzupełnione w dniu 03.06.2015 r.) w celu zwiększenia swoich szans na adopcję. Z uwagi na fakt, iż wydana przez OA Fundacji MAM DOM opinia kwalifikacyjna była ważna przez okres dwóch lat (tj. do 04.12.2015 r.), a raz odbyte szkolenie dla kandydatów na rodziców adopcyjnych jest obowiązujące bezterminowo w każdym innym ośrodku, brak było podstaw do przeprowadzania ponownej diagnozy pedagogicznej i psychologicznej kandydatów oraz wywiadu adopcyjnego.*

(dowód: akta kontroli str. 125-138)

b) jedno postępowanie adopcyjne⁶⁷ przeprowadził Ośrodek Adopcyjny Fundacji MAM DOM w Szczecinie (wbrew przyjętej praktyce stosowanej w województwie zachodniopomorskim), a nie POA, który zakwalifikował dziecko. W dniu 05.08.2015 r. sprawa przeprowadzenia adopcji dziecka (pomimo złożenia wniosków przez rodziców adopcyjnych do POA) została przekazana Ośrodkowi Adopcyjnemu Fundacji MAM DOM w Szczecinie.

(dowód: akta kontroli str. 352-355)

Dyrektor wyjaśniła, że: *W związku z tym, iż ośrodki adopcyjne w województwie zachodniopomorskim nie posiadają wewnętrznych procedur regulujących kwestie nieuregulowane ustawowo, w przypadkach podobnych jak opisany powyżej dyrektorzy ośrodków ustalali ze sobą telefonicznie, kto poprze wniosek kandydatów o przysposobienie, a tym samym będzie sprawował nadzór nad przebiegiem okresu osobistej styczności kandydatów z dzieckiem. W powyższej sprawie kontakt kandydatów z dzieckiem nastąpił w dniu 04.08.2015 r. W związku z tym, iż był to ostatni dzień pracy przed moim urlopem wypoczynkowym w okresie 05 - 25.08.2015 r. (pełniłam wówczas obowiązki dyrektora od 01.07.2015 r.), ustaliłam telefonicznie z p. Joanną Kawalków - dyrektorem OA Fundacji MAM DOM, iż przeprowadzi adopcję dziecka zakwalifikowanego przez POA i poprze wniosek kandydatów do sądu o przysposobienie. W ślad za powyższym ustaleniem w dniu 05.08.2015 r. pedagog Agnieszka Maślak przekazała dokumentację dziecka do OA Fundacji MAM DOM.*

(dowód: akta kontroli str. 125-138)

⁶⁵ Dotyczy spraw: POA-Szn.4132.41.2013.CG; POA-Szn.4132.39.2013.CG; POA-Szn.4132.30.2012.CG; POA-Szn.4132.13.2013.CG; POA-Szn.4132.28.2012.CG; POA-Szn.4132.33.2014.CG; POA-Szn.4132.29.2014.CG; POA-Szn.4132.29.2013.CG

⁶⁶ Dotyczy sprawy: POA-Szn.4132.19.2015.CG; kwalifikacja kandydatów na rodziców adopcyjnych przez Ośrodek Adopcyjny Fundacji MAM DOM 04.12.2013 r.; złożenie wniosku o adopcję w POA 19.05.2015 r., uzupełnienie wniosku w POA 03.06.2015 r.; przedstawienie dziecka do adopcji przez POA 04.08.2015 r.; zakończenie procesu adopcyjnego 10.12.2015 r.

⁶⁷ dotyczy sprawy: POA-Szn.4132.19.2015.CG

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości dobór kandydatów na rodziców adopcyjnych, realizacji krajowych procedur adopcyjnych oraz skuteczności tych działań.

I. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁶⁸ wnosi o:

1. *Prawidłowe sporządzanie kart dziecka.*
2. *Przeprowadzanie diagnozy psychologicznej i pedagogicznej dla dzieci kwalifikowanych do przysposobienia oraz sporządzanie ww. diagnoz przed zakwalifikowaniem dzieci do adopcji.*
3. *Kwalifikowanie dzieci do adopcji krajowej w terminie określonym przepisami.*
4. *Udostępnianie informacji o dziecku kandydatom na rodziców adopcyjnych oraz umożliwianie im kontaktu z dzieckiem po zakwalifikowaniu kandydatów na rodziców adopcyjnych.*
5. *Wydawanie świadectw kwalifikacyjnych ukończenia szkolenia kandydatom na rodziców adopcyjnych.*
6. *Rzetelne sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych.*

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach, jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ust. 1 i 2 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury Najwyższej Izby Kontroli w Szczecinie.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania
wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 30 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Szczecin, dnia 15 grudnia 2017 r.

Kontroler
Leszek Smykowski
specjalista kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Szczecinie
Dyrektor

⁶⁸ Dz. U. z 2017 r. poz. 524, ze zm. Ustawa zwana dalej: „ustawą o NIK”.